

Tabeller til Lillesands historie 1850-1920.

Foreninger i Lillesand, Vestre Moland og Høvåg - oversikt

Typer foreninger (forkortelse i parentes):

1. Jordbruks- skogbruks- og hagebruksforeninger, byselskap, handels- og meierisamlag (Landbruk)
2. Måteholds -og avholdsforeninger (Avhold)
3. Misjonerende og religiøse foreninger samt kirkesamfunn (Kristelig)
4. Filantropiske og økonomiske foreninger (Økonomiske)
5. Idrettsforeninger (Idrett)
6. Yrkes- og fagforeninger (Yrke)
7. Kulturelle foreninger, selskapsklubber, folkeopplysning, sang og musikk, frilynte ungdomslag (Kultur)
8. Organiserte politiske partier (Politikk)
9. Foreninger innen sosiale forhold og helse (Sosial)

Forkortelser: Lillesand: Lis, Vestre Moland: VM, Høvåg: Hø.

Lillesand og Vestre Moland:

År stiftet	Navn	Område dekket	Tilsluttet	Type
1810	Sognekommisjon	Lis og VM	Det Kongelige Selskab for Norges Vel (etablert 1809)	1, Landbruk
1832	Selskabet for Ladestedet Lillesand og Vestremolands Sogns oeconomiske Vel / Vestre Molands Sogne- og Læseselskab	Lis og VM	Det Kongelige Selskab for Norges Vel / Nedenæs og Raabygdelaugets Amts Landhuusholdnings-Selskab	1, Landbruk
1841	Vestre Molands Maadeholdsselskab (med avholdsavdeling)	Lis og VM	Det norske Afholdenhedsselskab (1844) / Den norske forening mod Brændeviinsdrik (1845)	2, Avhold
1845	Hjelpe- og Understøttelsescasse for uheldige Søemænd og deres trængende Efterladte i Lillesands Tolddistrict / Lillesand Understøt-telseskasse for uheldige Søemænd og deres trængende Efterladte	Lis tolldistrikt		4, Økonomisk
1849/1850	Laane- og Understøttelseskassen i Lillesands Forening	Lis og VM	Marcus Thranes arbeiderforeninger (1849-51)	4, Økonomisk
Før 1855	Høvaag og Vestermolands Assuranceforening	Lis, VM og Høvåg		4, Økonomisk
1852	Lillesands Sparebank	Lis		4, Økonomisk
1854	Bibelselskap	Lis og VM	Det Norske Bibelselskap	3, Kristelig
1856	Lillesand og Omegn Misjonsforening	Lis og VM	Det Norske Misjonsselskab (NMS)	3, Kristelig
1860	Lillesands Kvindeforening (og flere andre misjonskvinneforeninger de følgende årene (se egen oversikt))	Lis og VM	Uten formell organisasjons-tilknytning	3, Kristelig
1861/1878	Lillesands Turnforening	Lis		5, Idrett
1866	Lillesands Skytterlag	Lis og VM	Centralforeningen for Udbredelse af Legems-	5, Idrett

			øvelser og Vaabenbrug (stiftet 1861) / Centralforeningen for Udbredelse af Idræt (1893-1919) og Det frivillige Skyttervesen (DFS) (fra 1893).	
1867	Foreningen for Husarme	Lillesand		9, Sosial
1872	Lillesands Arbeiderforening	Lis og VM		6, Yrke
1872	Lillesands Sangforening	Lis		7, Kultur
1875	Musikkforening (hornmusikk-korps)	Lis		7, Kultur
1870-tallet	Herrekvartett	Lis		7, Kultur
1872	Lillesand og Omegns forening for Indre Mission	Lis og VM	1872: Arendals Fellesforening, 1876: Lutherstiftelsen, 1892: Det norske lutherske Indremissionsselskab	
1875	Vestre Molands Sparebank	VM		4, Økonomisk
1875	Spare- eller forbruksforening for Lillesand og omegn	Lis og VM		4, Økonomisk
1875	Lillesands Sjømannsforening /Lillesands Sømmands- og Handelsforening	Lis og VM		6, Yrke
1876, ca.	Lillesand Guttekompani (Brandius)	Lis		5, Idrett
1877	Vestre Moland Landhusholdningsselskab /Vestremolands Landboforening	VM	Det Kongelige Selskab for Norges Vel / Nedenæs Amts Landhusholdnings-selskab	1, Landbruk
1880, ca.	Sjømannsmisjonens kvinneforening	Lis	Sjømannsmisjonen	3, Kristelig
1880-tallet	Selskabet for Lillesands og Omegns Vel (fra 1904: Lillesand Byselskab (også Vestre Moland?))	Lis og VM		1, Landbruk
1883	Lillesands Ynglingeforening	Lis	De Norske Ynglingeforeningers Fællesforbund (1880), Norges Kristelige Ungdomsforbund (1898), KFUM (1917)	3, Kristelig / 2, Avhold
1883	Good Templar Logen med «Børnegoodtemplar», «Dagen» og «Arbejdernes Lykke». 1913: «Lillesands Vel»	Lis	Den Norske Godtemplarorden (IOGT) (stiftet 1877)	2, Avhold
1883	Sands Syttende Mai-Forening, fra 1885: Lillesands og Vestremolands venstreforening, delt 1906: Lillesand Venstreforening og Vestre Moland Venstreforening	Sand tinglag / Lis og VM	Del av den politiske venstrebevegelsen (partiet Venstre stiftet 1884)	8, Politikk
1883	Grundlovsvennernes Forening for Lillesand og Omegn		Del av den politiske høyrebevegelsen (partiet Høyre stiftet 1884)	8, Politikk
1884	Skytterlag for Lillesand og Omegn (konservativt)	Lis og VM	Centralforeningen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug	5, Idrett

1885 (forløper 1874)	Lillesand og Omegns Totalafholdsforening /Lillesand Avholdslag	Lis og VM	Det norske Totalafholdsselskab (DNT)	2, Avhold
1885	Lillesand Seilforening	Lis		5, Idrett
1890	Frelsesarmeen, Lillesand korps	Lis	Frelsesarmeen (etablert 1888)	3, Kristelig
1891	Lillesand Aktiemeieri	Lis og VM		1, Landbruk
1892	Lillesand og Omegns kristelige Ungdomsforening, i 1905: Lillesands Ungdomsforening	Lis og omegn	KFUM/KFUK	3, Kristelig
1892	Localforening for Norsk Skibsførerforening i Lillesand	Lis, trolig også VM	Norsk Skibsførerforening	6, Yrke
1893	Eide og Vestre Molands Kreaturforening/ Kvægassuranceforeningen for Vestre Moland og Eide	Vestre Moland og Eide		4, Økonomisk / 1, Landbruk
1893	Lillesands og omegns lærerforening (senere lærerlag)	Lis, VM, Høvåg, Eide og Birkenes	Nedenes krets / Norges lærerforening	6, Yrke
1895	Lillesand Frikirke	Lis og omegn	Den Evangelisk Lutherske Frikirke (etablert 1872)	3, Kristelig
1900	Lillesands Stuerlag	Lis og omegn		6, Yrke
1900	Lillesand Klubselskab	Lis og omegn		7, Kultur
Før 1901	Lillesand og omegns skogselskab	Lis og omegn		1, Landbruk
1902	Lillesand Dramatisk Forening	Lis		7, Kultur
1903	Baptisternes Kapell Bethel (egen menighet fra 1923)	Lis og omegn	Det norske Baptistsamfunn (etablert 1850-årene)	3, Kristelig
Før 1904	Lillesands fiskeriselskab	Lis (og muligens VM)		4, Økonomisk
1904	Lillesands fiskeeksportforening	Lis og VM		4, Økonomisk
1905	Lillesand handelstandsforening	Lis		6, Yrke
1905	Lyngblomsten barneforening	Lis	Det Norske Misjonsselskab (NMS)	3, Kristelig
1905	Lillesand-Flaksvandbanens funktionærers forening / Jernbaneforeningen i Lillesand	Lis, VM og Birkenes	Fellesforeningen for norske privatbaner / De norske statsjernbane-foreningers forbund	6, Yrke
1908	Lillesand Diakonisseforening	Lis og VM	Menighetsarbeid	9, Sosial
1908	Lillesands Arbeiderakademi, videreført som Lillesand folkeakademi fra 1919.	Lis og omegn	Knyttet til Lillesands Arbeiderforening til ca. 1914	7, Kultur / 6, Yrke
1908	Lillesand og omegn rigsmaalsforening	Lis og omegn	Rigsmaalsforeningen (Riksmålsforbundet), (stiftet 1907)	7, Kultur
1909	Lillesand og Omegns Arbeiderparti	Lis og omegn	Del av den sosial- demokratiske bevegelsen	8, Politikk
Før 1910	Lillesand og Vestre Moland maallag	Lis og VM	Aust-Agder maallag, Noregs maallag (stiftet 1906)	7, Kultur
Ca. 1910- 22	Kalvild Sangforening	VM		7, Kultur
1910/1911	Lillesand og Omegns Sanitetsforening	Lis og omegn	Norske Kvinners Sanitetsforening (stiftet 1896)	9, Sosial

1912	Lillesand og omegns hagebrukslag (siden -forening)	Lis og VM	Austagder Bondelag (fra 1920 Aust-Agder Landbruksselskap)	1, Landbruk
1913	Lillesand Speidergruppe (forløper: Lillesand Guttekompani (fra 1870-årene), arbeidet til Wilh. Retz (1900-09)	Lis	Norsk Speidergutt-Forbund (NSF) (stiftet 1911)	7, Kultur
1918-19 (?)	Kalvild Sliperiarbeiderforening	VM	Norsk Papirindustriarbeiderforbund	6, Yrke
1919 (muligens før)	Lillesands kjøbmandsforening	Lis		6, Yrke
Før 1919	Lillesands underordnede handelsforening	Lis		6, Yrke
Før 1919	Samtalelag Justøya			8, Politikk
Før 1919	Vestre Moland fiskerforening	VM		6, Yrke
1919	Justøya Ungdomslag	VM	Noregs Ungdomslag	7, Kultur
1919 eller før	Justøya Samtalelag	VM		7, Kultur
1919	Lillesands Idrætsslag	Lis og VM		5, Idrett
1919	Lillesands Privatbank	Lis		4, Økonomi
1919	Kino	Lis		7, Kultur
Før 1920	Stikselvens Fællesfløtingsforening	VM		1, Landbruk
Før 1920	Kalvild Arbeiderforening	VM		6, Yrke
1920	Lillesand og omegns fjærfeforening	Lis og VM		1, Landbruk
1920	AS Vestre Molands Handelssamlag	VM		1, Landbruk
1920 (muligens før)	Diskussionsforeningen	Lis		8, Politikk
1922	Lillesands Melkeudsalg (fra 1926 Lillesand Andelsysteri)	Lis		4, Økonomisk
1923	Vestre Moland Gamlehjemsforening (senere Dovreheimen kvinneforening)	VM		9, Sosial
1924	Lillesand Gamlehjemsforening	Lis		9, Sosial
Totalt 76				

Høvåg:

År stiftet	Navn	Område dekket	Tilsluttet	Type
1841	Måteholdsforening (med avholdsavdeling)	Hø	Det norske Afholdenheds-selskab (1859) / Den norske forening mod Brændeviinsdrik (1845)	2, Avhold
1847	Bibelselskap	Hø	Det Norske Bibelselskap	3, Kristelig
1847	Høvaag Misjonsforening for Hedningemissionen	Hø	Det norske Misjonsselskab (NMS) (stiftet 1842)	3, Kristelig
1855	Høvaag og Vestre Molands Assuranceforening (for Danmarksfartøier)	Lis, VM og Høvåg		4, Økonomisk
1860	Høvåg Kvindeforening (og flere andre misjonskvinneforeninger de følgende årene (se egen oversikt)	Hø	Uten formell organisasjons-tilknytning	3, Kristelig
1862	Høvåg Sparebank	Hø		4, Økonomisk

1867	Høivaags Landboforening	Hø		1, Landbruk
1876	Høvåg Indremisjonsforening, etter hvert flere lokale foreninger	Hø	Indremisjonen	3, Kristelig
1883	Sands Syttende Mai-Forening	Sand tinglag	Del av den politiske venstrebevegelsen	8, Politikk
1884	Samtalelag for Høvåg herred (fra 1894: Høvåg Venstreforening)	Hø		8, Politikk
1886	Høvåg Skytterlag	Hø		5, Idrett
1887	Tved og Randø Sund Meierisamlag (med vestlige deler av Høvåg)	Hø (+ Randø Sund og Tveit)		1, Landbruk
1891	Høvåg Herreds Brandforsikringsselskab (Høvåg brannkasse)	Høvåg		4, Økonomisk
1892	Østre Vallesverd elverensningsforening	Hø		6, Yrke
1893	Lillesands og omegns lærerforening (senere lærerlag)	Lis, VM, Høvåg, Eide og Birkenes	Nedenes krets / Norges lærerforening	6, Yrke
1893	Høvåg Kvægassuransforening	Hø		4, Økonomisk / 1, Landbruk
1895	Gamle Hellesunds Meieri	Hø		4, Økonomisk
1895	Hæstad og Omegns Kina-Misioensforening	Høvåg og omegn	Den Norske Kinamisjon (senere Norsk luthersk Misjonssamband, NLM)	3, Kristelig
1896	Høvåg Meieri	Hø		4, Økonomisk
1899	Gulbrandsens Meieri	Hø		4, Økonomisk
1899	Høvåg Kinamisjonsforening	Hø	Den Norske Kinamisjon (senere Norsk luthersk Misjonssamband, NLM)	3, Kristelig
1902	Høvåg frivillige fattigpleie	Hø		9, Sosial
1909	Høvåg Fiskerforening	Hø		6, Yrke
1912	Høvåg Sanitetsforening	Hø	Norske Kvinners Sanitetsforening (stiftet 1896)	9, Sosial
1913	Hæstad Indremisjons Ungdomsforening	Hø	Indremisjonen	3, Kristelig
1919	Trøe Misjonsforening (Trøde afdeling for Hedning, indre og sjømandsmisjonen)	Hø	Det Norske Misjonsselskab (NMS) med flere.	3, Kristelig
Før 1920	Høvåg Frilynte Ungdomslag	Hø	Noregs Ungdomslag, stiftet 1896	7, Kultur
Totalt 27				